

**Всеукраїнський інтерактивний конкурс
«МАН-ЮНІОР ДОСЛІДНИК – 2026»
Номінація «Астрономія»
Конотопська міська Мала академія наук
Конотопської міської ради Сумської області**

СОНЯЧНІ РИТМИ ТА ЗЕМНІ АНОМАЛІЇ

**Роботу виконала: Троцька Злата Андріївна,
учениця 8 класу Конотопського ліцею №10
Конотопської міської ради Сумської області
Науковий керівник: Олексенко Ірина Олексіївна,
вчитель фізики Конотопського ліцею №10
Конотопської міської ради Сумської області**

Мета дослідження: проаналізувати, як коливання сонячної активності корелюють із реальними змінами температури та кількістю опадів у місті Конотоп

Завдання:

- Опрацювати відповідну наукову літературу.
- Вивчити основні прояви сонячної активності.
- Проаналізувати вплив сонячної активності на температуру та кількість опадів на прикладі міста Конотоп.

МЕХАНІКА КОСМІЧНОЇ ПОГОДИ

Сонячні плями

Темні ділянки у фотосфері. Температура нижча за навколишню приблизно на 2000°C через пригнічення конвекції магнітним полем.

Протуберанці

Гігантські арки розжареного газу в сонячній короні, що утримуються магнітними лініями.

Сонячні спалахи

Раптові викиди колосальної енергії та швидких частинок. Саме вони посилюють сонячний вітер, викликаючи магнітні бурі та полярні сяйва на Землі.

ЦИКЛ ШВАБЕ ТА ВИМІРЮВАННЯ АКТИВНОСТІ

Головна особливість Сонця – його циклічність. Найбільш вираженим є 11-річний цикл (цикл Швабе). Протягом цього часу магнітні полюси Сонця буквально міняються місцями, а кількість плям проходить шлях від мінімуму до максимуму.

Число Вольфа

Головний кількісний інструмент спостережень. Цей індекс враховує загальну кількість сонячних плям та їхніх груп на видимому диску Сонця.

ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ СОНЯЧНОЇ АКТИВНОСТІ (326 РОКІВ ДАНИХ)

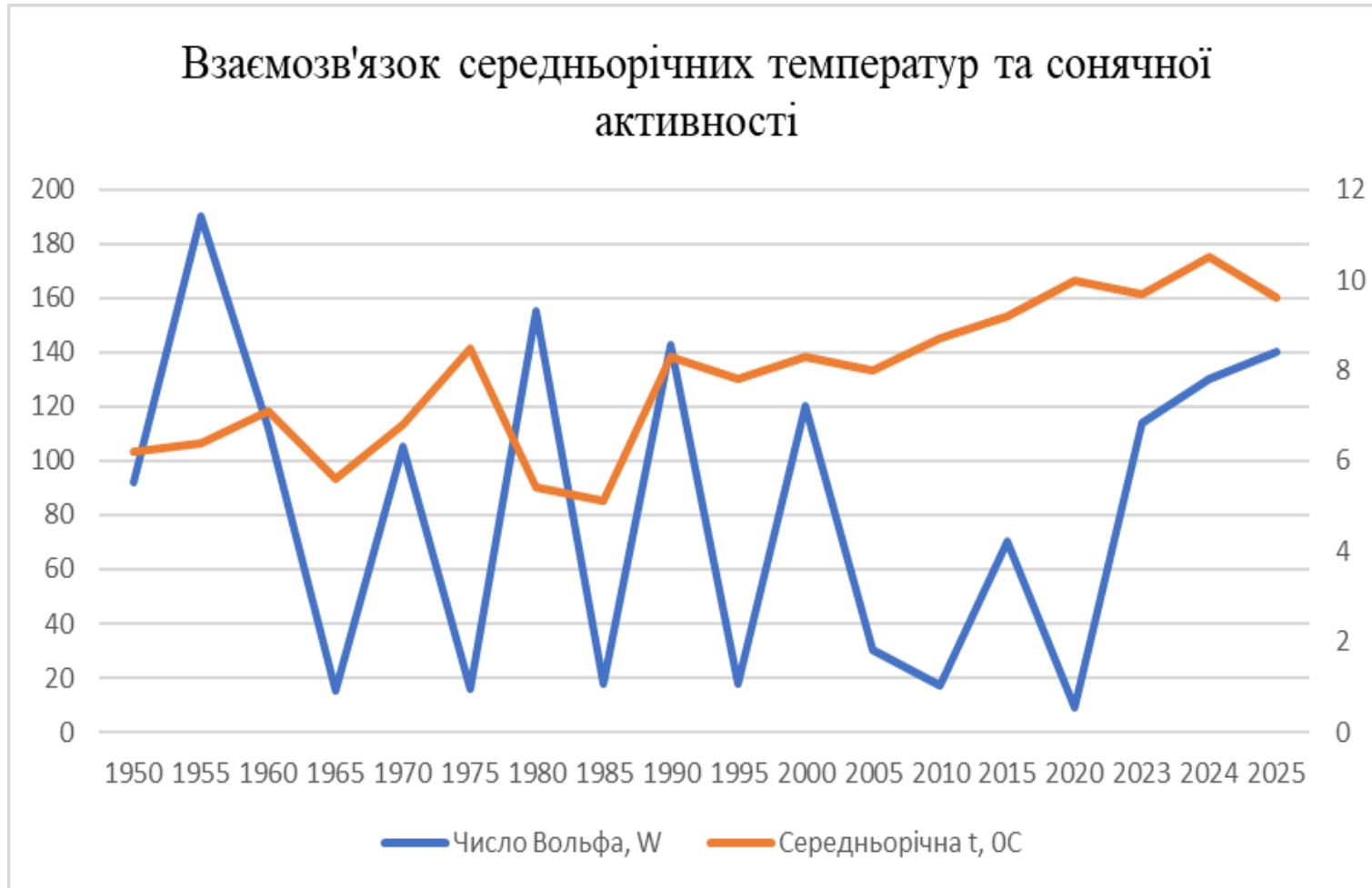

СУЧАСНІСТЬ: ЦИКЛ 25

- Старт циклу: Грудень 2019р.
- Зафіксований пік: Жовтень 2024р. Дані SILSO/NOAA. Значення ~161. (Значно перевищує 24-й цикл).
- Прогноз (2025-2026): фаза повільного спаду
- Фактор ризику 2026: частота спалахів поступово знижується, проте загальна активність залишається високою.

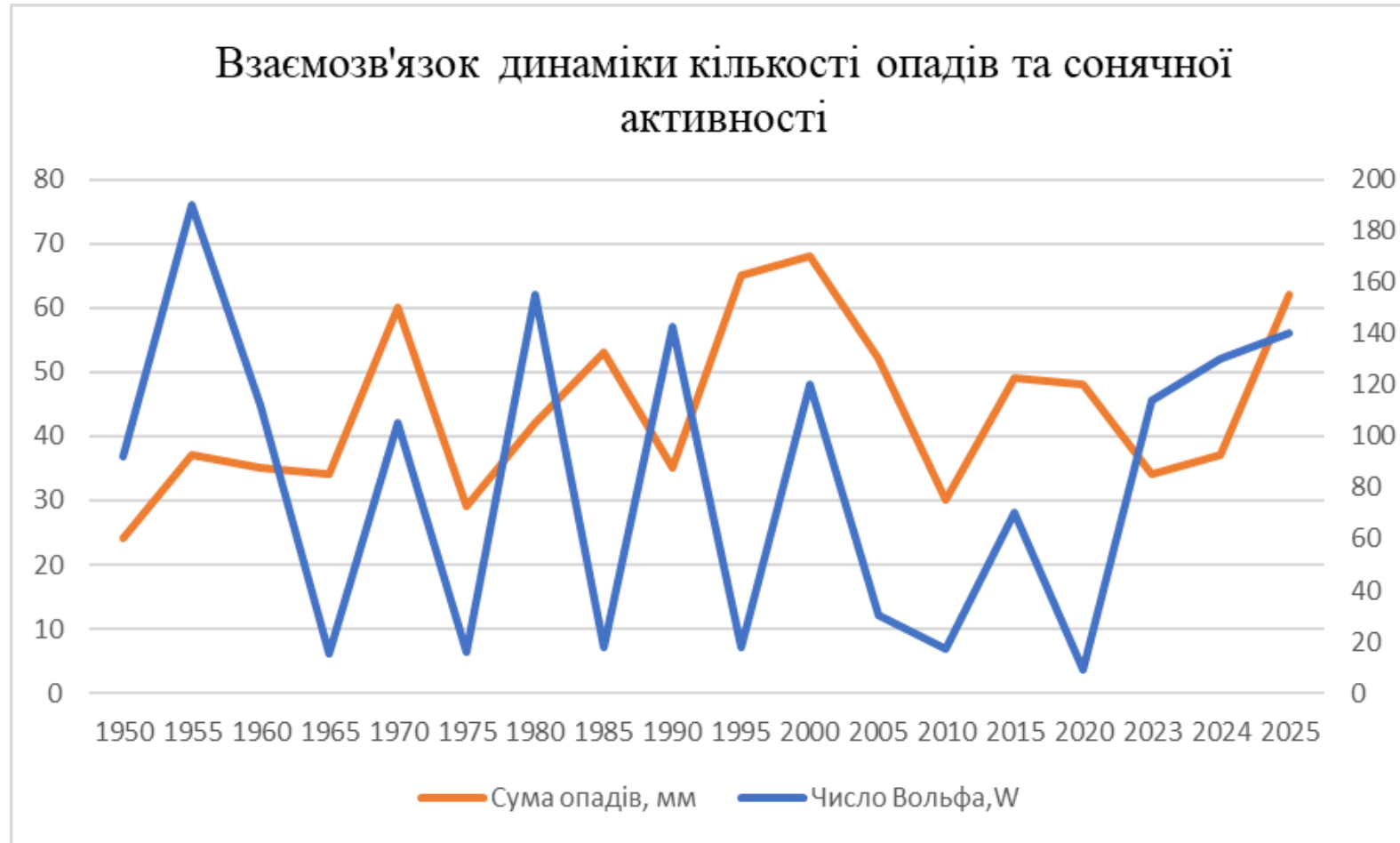
ГРАФІКИ СОНЯЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ТЕМПЕРАТУРИ В м.КОНОТОП

До кінця ХХ століття між сонячною активністю та середньорічними температурами в Конотопі зберігалася стабільна помірна обернена кореляція. Це відображало природний баланс сил.

Починаючи з 2000-х років, історична кореляція порушується

СИНХРОНІЗАЦІЯ ЧИСЛА ВОЛЬФА ТА КІЛЬКОСТІ ОПАДІВ (КОНОТОП)

Меншому числу Вольфа дорівнює меншій кількості опадів. Під час піків сонячної активності рівень опадів стрімко зростає

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОНЦЯ (м. КОНОТОП)

ТЕМПЕРАТУРНИЙ РЕЖИМ

- Історично: залежав від сонячних циклів.
- Сучасний стан: кореляція порушена.
- Фактор впливу: глобальне потепління перекриває природний зв'язок.

РЕЖИМ ОПАДІВ

- Історично: пряма синхронізація.
- Сучасний стан: кореляція зберігається.
- Фактор впливу: опади продовжують точно відображати 11-річний цикл Швабе.

ВИСНОВКИ

1. Сонце – багаторівнева система, ієрархічна циклічність якої (вимірювана числами Вольфа) історично керує кліматичними зсувами на Землі.
2. У м. Конотоп опади зберігають пряму залежність від Сонця: вища сонячна активність зумовлює більшу кількість опадів.
3. Температурні показники м. Конотопа з 2000-х років зазнали потужного впливу, що зламало історичну залежність від сонячних мінімумів.
4. Зараз іде 25-й цикл сонячної активності і хоча пік пройдено у 2024 році, у 2026-му очікується повільний спад, але активність залишається високою

Список використаних джерел

1. Александров Ю. В. Астрофізика : навч. посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 220 с.
2. Державна гідрометеорологічна служба. Кліматичний кадастр України (електронна версія). URL: <https://www.meteo.gov.ua/>. (Для підтвердження даних по температурах у м. Конотоп).
3. Климишин І. А. Астрономія : підручник. Львів : Світ, 2007. 492 с.
4. Королівська обсерваторія Бельгії (Royal Observatory of Belgium). Центр аналізу даних про сонячні впливи (SIDC). URL: <https://www.astro.oma.be/en/> .
5. NOAA / Space Weather Prediction Center. Solar Cycle 25 Forecast and Observations. URL: <https://www.swpc.noaa.gov/>.
6. SILSO World Data Center. Sunspot Number and Long-term Solar Observations. Brussels, Belgium. URL: <https://www.sidc.be/silso/>.